

АУДІОКНИГА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ДОПОМІЖНИЙ ЗАСІБ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ТА АУДИТИВНИХ ВМІНЬ УЧНІВ СТАРШОГО ЕТАПУ ЗОШ

О.М. Мартинова

Сучасне суспільство потребує суттєвих змін у підході до засобів викладання та методів навчання іноземних мов у школі. Особливе місце у оновленій програмі з іноземних мов займає профільна школа, яка вимагає уважного ставлення до знань та вмінь учнів. На жаль багато закордонних та вітчизняних методистів, педагогів та психологів підкреслюють помітне зменшення мовленнєвих вмінь учнів, відсутність високого рівня знань випускників. Недостатня увага приділяється розвитку аудитивних вмінь учнів, рівень яких є недостатнім та не відповідає сучасним потребам. Вивчення іноземної мови, як правило, відбувається головним чином через прослуховування і те, що почуте є основним джерелом мови. Слід зазначити, що гострою є потреба підвищення пізнавального інтересу та мотивації учнів, створення спеціальної мовленнєвої атмосфери на уроці. Вважаючи зазначені вміння особливо важливими для учнів у світлі сучасних вимог Програми, ми пропонуємо використовувати автентичні матеріали, а саме: так звану *аудіокнигу* (audiobook) (АК), що є одним із перспективних засобів оптимізації розвитку аудитивної компетенції та підвищення цікавості учнів. АК- це художній або нехудожній твір, поданий у друкованому вигляді з ідентичним записом текстового матеріалу на аудіоплівці. Перевагою АК, як одного з допоміжних засобів навчання, є той факт, що при їх використанні читання і аудіювання, функціонуючи одночасно, доповнюють один другого, компенсуючи “обмеження”, пов’язані з слуховим та зоровим сприйняттям інформації. Таким чином читач може зрозуміти те, що недочув слухач. Автентична мова АК підвищує цікавість учнів та глибше розуміння матеріалу, викликає у слухача певні асоціації, створює потрібний емоційний настрій, тим самим сприяючи кращому розумінню повідомлення. До того ж багатозначність і обсяг змісту, багатство емоцій, розмаїтість взаємин, нарешті краса самої фрази є додатковою інформацією тексту. В акторському виконанні вона проступає через темп і ритм читання, силу голосу, його інтонаційне фарбування, паузи, логічний і фразовий наголоси.

Не можна залишити без уваги і той факт, що при слуховому сприйнятті учень опановує 15% інформації, при зоровому – 25%, а при слухозоровому – 60%. Отже,

комплексне застосування АК, як ніякого іншого засобу, сприятиме більш успішному сприйняттю інформації, її подальшому засвоєнню та запам'ятовуванню.

Важливим аргументом на користь використання АК можуть слугувати потенційні можливості фонограми, як одного з компонентів АК. Виходячи з цього ми пропонуємо визначену послідовність використання АК:

1) аудіювання фонограми → читання тексту АК; 2) читання тексту АК → аудіювання фонограми; 3) читання графічного тексту АК + аудіювання тексту АК, що звучить.

Однак слід зазначити, що місце і роль АК у розвитку пізнавальних інтересів та навчанні аудіюванню іноземною мовою в методичній літературі поки не одержали достатнього висвітлення. От чому перспективним представляється теоретичне обґрунтування різних аспектів застосування цього важливого засобу навчання, добір АК, їхня градація по різних підставах, визначення домінанти (аудитивної, зорової, аудитивно-зорової) з урахуванням специфіки способів пред'явлення інформації при читанні й аудіюванні. Важливим представляється аналіз змістовних і мовних характеристик АК з погляду їхньої відповідності зоровому, звуковому чи аудитивно-зоровому пред'явленню; визначення послідовності пред'явлення АК; розробка вправ, а також контролюючих завдань.

От у чому нам бачиться перспектива використання АК як важливого допоміжного засобу навчання аудіюванню, підвищення пізнавального інтересу, на жаль, поки що не нашли широкого застосування в школах.

Згідно проведеного аналізу шкільних підручників, було встановлено, що у сучасних підручниках увага не приділяється вправам, які підвищують рівень пізнавальних інтересів учнів старшого етапу. Невелика кількість текстів передбачає необхідність використання текстів автентичного характеру, зокрема аудіокниги, а кращому розумінню мають сприяти розвинуті аудитивні вміння.

В методичній літературі питання використання аудіокниги як засобу підвищення інтересу учнів нерозроблені в практичному значенні. Виходячи з цього ми пропонуємо власну поетапну методику використання аудіокниги для розвитку пізнавальних інтересів учнів.

Запропонована методика формування пізнавальних інтересів передбачає декілька етапів, роботи з текстом аудіокниги:

- I етап перед прослуховуванням тексту аудіокниги (Pre-listening stage);
- II етап прослуховування тексту аудіокниги (While-listening Stage);

- III етап перевірки розуміння тексту аудіокниги (Comprehension check);
- IV етап після прослуховування (Post-listening stage).

На кожному із запропонованих етапів існує своє коло цілей та комплекси вправ (табл.1).

Таблиця 1

Характеристика етапів формування пізнавальних інтересів на основі тексту аудіокниги

Етап	Мета	Вправи
Перед прослуховуванням (Pre- Listening stage)	Формування вмінь вирішення проблемних завдань відповідно до ситуації; підбору комунікативних одиниць для реалізації певної функції; визначати риси типові для різних культур; передбачення, здогадки про зміст тексту на основі опор	Репродуктивні; продуктивні; не детерміновані
Прослуховування	Формування вмінь одночасно швидко зрозуміти інформацію та застосувати її під час виконання вправ	Репродуктивні; Продуктивні
Перевірка розуміння	Формування вмінь розуміння цілого тексту	Продуктивні Репродуктивні
Після прослуховування	Формування вмінь використовувати отриману інформацію у різних видах діяльності та за власною ініціативою	Продуктивні

Ці цілі повинні бути враховані при складанні комплексу вправ з розвитку вмінь учнів. Метою етапу, що передує прослуховуванню тексту є формування вмінь ситуативної, мовної та соціокультурної антиципації та вмінь предикції, що забезпечує підготовку до сприймання тексту діалогу на слух за рахунок активізації фонових знань та досвіду учнів, тим самим сприяючи підвищенню пізнавальних інтересів учнів. Метою етапу прослуховування тексту є формування готовності учнів швидко зрозуміти інформацію, виконуючи при цьому завдання. Метою етапу перевірки розуміння прослуханої інформації є власне перевірка обсягу та якості отриманої інформації. На етапі після прослуховування учні використовують отриману інформацію у власних судженнях та різних ситуаціях, де вони мають проявити власну креативність.

Формування пізнавальних інтересів учнів може відбуватися з використанням різних опор, що збуджують цікавість учнів. В методиці розрізняють візуальні та вербальні опори. До візуальних опор відносять карти, малюнки, фотокартки, схеми. Вербальні опори можуть бути подані у вигляді ключових слів, плану, анкет, вербальної наочності та назв.

Використовуючи тексти аудіокниги основою завдань є підвищення інтересу і підготовка учнів до розуміння тексту, тим самим сформувати у них вміння вирішувати проблеми до відповідної ситуації (Situational Anticipation), підбирати комунікативні одиниці для реалізації функцій (Functional Anticipation) та визначати типові риси культур (Social-cultural Anticipation), а також вміти передбачити зміст тексту на основі опор. Ці вміння забезпечать планомірні введення в основну тему, представлену у тексті, вправи на розуміння тексту та підвищення інтересу, що дозволить використати отриману інформацію у власних розповідях не тільки при виконанні завдань, але й з особистої ініціативи.

Наведемо приклад комплексного застосування вправ при роботі з аудіо книгою, спрямовані на підвищення пізнавального інтересу учнів. За основу нашої методики ми обрали аудіокнигу “ Count Vlad “ by Jenny Dooley, яка передбачає роботу з кожною главою книги.

Chapter 1

Етап вправ перед прослуховуванням (Pre- Listening stage)

Вправи з формування вмінь ситуативної антиципації

1. You are a literary critic and your task to study the cover of the book in order to find the connections with the content of the story, concentrate on the following aspects (house, transport, time):

- a. What kind of house is this? Do you know of any other types of houses?
- b. What kind of people do you think live in this house? Are they rich or poor, kind or cruel?
- c. What kind of transport do you see in this picture? Is it typical for our days?
- d. When do you think the story is set?
- e. What time of the day is it?

Read the title of the story. Is it a bit suggestive for you?

Have you ever heard of Count Vlad? Was he real or imaginary? What do you know about him and where he lived?

2. Think in groups what are the ways of making a good book cover. What priorities would you choose if you published a book.

Вправи з формування вмінь функціональної антиципації

1. What would you say if you:
are proposed to read a book;
are asked to help;

are made to work overtime;

can not cope with something.

2. Listen to the responses and try to initiate the conversation:

(asking about plans)

Ah, yes.

(sharing your plans)

I do not know

(asking for help)

I'll do my best.

Вправи з формування вмінь соціокультурної антиципації

1. Work in groups. You are given some of our and foreign books; compare them and try to find some differences and similarities.

2. Look at the given book and say if it is English or American one. Account for your answer.

Вправи з формування вмінь предикції

1. Look at the back cover of the book. Read the blurb. Then answer the following questions:

a. Who do you think Alfred and his friend are?

b. Why is the Count asking them for help?

c. Why do you think the Dracula name needs to be cleared?

d. So now divide into groups and recollect all what you know about Count Dracula. Share your ideas, find something you have never heard of.

2. You are given a chapter heading.. In pairs make up your own story based on it.

A Telegram from Count Dracula

Етап прослуховування (While Listening Stage)

I. Listen to the story and see if your predictions were right

II. Listen to the cassette and fill in the boxes with no more than two to three words.

a. It was early autumn in the year 1895. Alfred Sackville-Jones and Lord Ernest Deboy were sitting in Alfred's apartment.....

b. Alfred pulled the cork from a filled a glass with dark red wine.

c. As he drank his wine, Ernest looked out through the window.....

III. Divide into teams of four and compare your variants. Make up one common.

Listen to the right variants.

Етап перевірки знань (Comprehension check)

I. Work in pairs, choose some cards with questions, spread among you and answer the questions.

- a. What were Alfred and Ernest celebrating?
- b. What subject did Ernest know everything about?
- c. Which country have they just returned from?
- d. What kind of person was the man with no head?

II. Stay in groups and prepare your situations based on the text to be continued by the other pupils.

III. Write each one a question on the text and put it into the magic box where they will be mixed and later put your hand there and pull out your task.

IV. In groups mime the story; while one group is miming the other tells in words what has happened.

Етап після прослуховування (Post Listening stage)

I. Work individually, you get a card with a question on it, read it and make up a situation to illustrate it, in a form of a monologue:

- a. Do you think Count Dracula is really dead?
- b. Have you ever been on a long train journey? Where?
- c. When do people usually send telegrams?
- d. Can you name any other famous detectives? Who's your favorite?

II. Imagine yourself in the following situation:

You are in Dover, waiting to catch the boat across to France. You have time to see one of the attractions below. Choose one, and then write reasons justifying your choice.

The White Cliffs experience

Discover a place where 2,000 years of 'Britain's history comes to fly before your eyes. There's drama and discovery for all the journey to enjoy.

One moment you are in the middle of a 'Roman invasion, then into the midst of a Second World 'War shelling.

Stay a little longer to enjoy Dover Museum and, in fine weather, special events, including archery, on the Roman Lawn.

It's an experience to remember- nostalgia, laughter and tears.

Dover Castle

Dover is a giant among castles. Perched high above the famous "White Cliffs", this vast fortress commands the shortest Channel crossing] to the continent - a strategic position which, earned it the title "The Key of England."

"Live and Let's Spy", exhibition of ' World War II' spy gadgets is situated in the Dover Castle.

"Live and Let's Spy" is based on the world of Charles Jaser Smith, an inventor on whom the 007gadgets character "Q," was based. The exhibition includes prototype spy items, including secret radios, maps hidden in brushes and compasses inside buttons.

Dover Gaol

Take a journey back through time to Victorian "England and experience I for yourself the horrors of life behind bars, believe the life "inside" as you walk through the reconstructed courtroom, exercise yard, washroom and cells. Listen to the stories of the felons and their gaolers, brought to vivid life by the latest animation and audiovisual techniques.

You can even try the prisoners' beds, or find out what it's like to be locked.

III. You are applying for a young person's railcard so that you can travel throughout Europe cheaply. Compile this form: including personal details and your reasons.

Which countries in Europe would you travel to? Say why.

Ось у чому на наш погляд є перспектива використання АК. На жаль, аудіо книга не застосовується у сучасних школах. Проте запропонована методика була перевірена під час педагогічної практики в гімназії № 23 м. Житомира у 2003 році. Результатом дослідження є якісний та кількісний приріст вмінь аудіювання та підвищення пізнавального інтересу учнів більше ніж на 50 %, що дає нам право вважати зазначену методику ефективною та гідною використання.